

Rīgā, 2020. gada 30. novembrī

Nacionālajai elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomei

**SIA "Radio Skonto" projektu "Mūzikas graudi Latvijas maizei - atkalsatikšanās",
"Mūzikas graudi Latvijas maizei - cilvēkstāsti", "Mūzikas graudi Latvijas maizei -
fakti", "Saki paldies" un "Šķir albumu", kas atskaņoti laika posmā
no 2020. gada 7. maija līdz 2020. gada 31. jūlijam,**

RECENZĪJA

Vērtēto raidījumu saraksts:

"Mūzikas graudi Latvijas maizei - atkalsatikšanās": 8. maijs, 15. maijs, 22. maijs, 29. maijs
maijs, 5. jūnijs, 12. jūnijs, 19. jūnijs, 26. jūnijs, 3. jūlijs, 10. jūlijs, 17. jūlijs, 24. jūlijs, 31. jūlijs
(13 raidījumi, vidēji 3 - 4 minūtes gari).

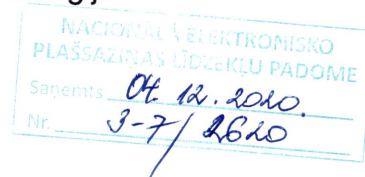
"Mūzikas graudi Latvijas maizei - cilvēkstāsti": 8. maijs, 15. maijs, 22. maijs, 29. maijs
maijs, 5. jūnijs, 12. jūnijs, 19. jūnijs, 26. jūnijs, 3. jūlijs, 10. jūlijs, 17. jūlijs, 24. jūlijs, 31. jūlijs
(13 raidījumi, vidēji 2 - 3 minūtes gari).

"Mūzikas graudi Latvijas maizei - fakti": 8. maijs, 15. maijs, 22. maijs, 29. maijs
maijs, 5. jūnijs, 12. jūnijs, 19. jūnijs, 26. jūnijs, 3. jūlijs, 10. jūlijs, 17. jūlijs, 24. jūlijs, 31. jūlijs (13
raidījumi, vidēji 2 - 3 minūtes gari).

"Saki paldies": 7. maijs, 8. maijs, 11. maijs, 12. maijs, 13. maijs, 14. maijs, 18. maijs, 19.
maijs, 1. jūnijs, 3. jūnijs, 8. jūnijs, 10. jūnijs, 15. jūnijs, 18. jūnijs, 25. jūnijs, 29. jūnijs, 30.
jūnijs, 1. jūlijs, 3. jūlijs, 6. jūlijs, 9. jūlijs, 15. jūlijs, 16. jūlijs, 20. jūlijs, 24. jūlijs, 31. jūlijs
(26 raidījumi, vidēji 2 - 3 minūtes gari).

"Šķir albumu": 7. maijs, 12. maijs, 13. maijs, 14. maijs, 20. maijs, 21. maijs, 25. maijs, 1.
jūnijs, 2. jūnijs, 3. jūnijs, 8. jūnijs, 9. jūnijs, 10. jūnijs, 15. jūnijs, 17. jūnijs, 29. jūnijs, 30.
jūnijs, 2. jūlijs, 6. jūlijs, 7. jūlijs, 8. jūlijs, 13. jūlijs, 15. jūlijs, 22. jūlijs, 28. jūlijs
(25 raidījumi, vidēji 3 - 4 minūtes gari).

Raidījumi recenzēti, vadoties pēc EPLL 71. panta pirmajā daļā noteiktajiem sabiedriskā
pasūtījuma uzdevumiem, Nolikuma par sabiedriskā pasūtījuma veidošanas principiem, kā
arī Elektronisko plašsaziņas līdzekļu nozares attīstības nacionālās stratēģijas 2018. -

2022. gadam Pielikumā Nr. 6 "Kritēriji sabiedriskā pasūtījuma raidījumu/projektu novērtēšanai" ietvertajiem kritērijiem.

Atsaucoties uz NEPLP 2020. gada pavasarī rīkoto konkursu par sabiedriski nozīmīga satura veidošanu komerciālajās radiostacijās, "Radio Skonto" savās koncepcijās visus piecus jaunus projektus piesaka ar virsmērķi "veicināt Latvijas informatīvās un kultūrtelpas stiprināšanu, pārvarot Covid-19 krīzi, un nodrošināt kvalitatīvas žurnālistikas pastāvēšanu un pieejamību".

Piecus recenzējamus projektus dalu divās grupās - pirmajā, kurai ir saskatāma saikne ar žurnālistiku un tās principiem. Tajā ietilpst visi trīs "Mūzikas graudu" projekti, kas klausāmi kā vienots veselums. Otrajā - kur par žurnālistiku grūti runāt; raidījumi pieteikti kā psiholoģisks palīgs cilvēkiem krīzē, koncepcijā pat izmantotas atsauces uz psihoterapiju. Šai grupai pieskaitāmi projekti "Šķir albumu" un "Saki paldies".

"Mūzikas graudi Latvijas maizei"

Universālie kritēriji

"Atkalsatikšanās", "Cilvēkstāsti" un "Fakti" uztverami kā viena raidījuma atšķirīgi segmenti, kas atskaņoti ēterā dažādos laikos, bet vērtējami kā vienots veselums. "Atkalsatikšanās" pl. 9:20 iepazīstina ar izvēlēto tās dienas mūziķi vai grupu, ko papildina ierakstīts īss solista komentārs, "Cilvēkstāstos" pl. 12:20 klausītāji dalās atmiņās par dienas mūziķa/grupas mīļākajām dziesmām un koncertiem, savukārt "Faktos" pl. 17:20 raidījuma vadītājs iedod dienas vēsturisko kontekstu, kurā mūziķis dzimis vai grupa izveidojusies. Seko īsa saruna ar mākslinieku.

Ņemot vērā satura žanra specifiku, "Mūzikas graudu" raidījumā saskatāmas žurnālistikas iezīmes. Saturs atbilst žurnālistikas ētikas un profesionālajiem standartiem. Tas atbilst arī projekta satura koncepcijā definētajiem sabiedriskā pasūtījuma uzdevumiem un pašas raidstacijas izvirzītajam mērķim - atbalstīt Latvijas mūziķus Covid-19 laikā, tādējādi radio ēterā radot izglītojošu un kultūrvēdi bagātinošu saturu un atskaņojot latviešu mūziķu skaņdarbus.

Saturs retranslēts gandrīz visā Latvijas teritorijā, joprojām (pusgadu pēc ētera) ērti pieejams arī "Radio Skonto" mājaslapas arhīvā.

Audio formāta novērtējums

Īsajā programmas ēterā par kādu dramaturģiju vai režiju grūti runāt. Knapi var pagūt pieteikt dienas mūziķi un atskaņot īsu viņa citātu, noslēgumā aicinot klausītājus iesūtīt savas atmiņas no koncertiem un ierosinājumus dziesmai. Traucē ļoti zemā ieraksta interviju skaņas kvalitāte. 3. jūlija raidījumi par levu Akurateri ir zem katras kritikas - raidījuma vadītājs Valdis Melderis pat spiests atvainoties klausītājiem un lūgt sasprindzināties, lai vispār saprastu dziedātājas sakāmo. Taču arī virknē citu, kā, piemēram, "Astro'n'out" (15. maijs), Laura Reinika (29. maijs), grupas "Jumprava" (8. maijs) telefonsarunās ir skaņas brāķi. Pozitīvi izceļas vien 10. jūlija raidījumi ar dziedātāju Donu, kur skaņa ierakstīta klātienē vai studijā. Beidzot radio atbilstošs līmenis! Saprotams, ka pandēmijas laikā attālinātā strādāšana spieda maksimāli izvairīties no tiešiem kontaktiem, tomēr mūsdienu tehnoloģiju klāsts ir gana plašs, lai pie skaņas brāķa sarunu pārrakstītu vai meklētu citu ieraksta veidu, kas ļauj uzlabot to kvalitāti.

Saturiski labs žurnālistes Elitas Margas darbs, sagatavojot jautājumus mūziķiem un faktus par laiku, kad viņi dzimuši vai grupas izveidotas. Īpaši jāizceļ 31. jūlija raidījums par grupu "Prāta Vētra", kur raidījumā "Fakti" saruna ar solistu Renāru Kauperu vedas raiti, interesanti, jautājumi ir nestandarta un aizrauj pašu intervējamo.

Veiksmīga rīta programmas vadītāju Ritas Paulas un Valda Meldera saspēle. Jūtama ilggadējā sadarbība abu starpā, kad var gludi pabeigt otra teikumus. Saruna vedas raiti, bez piespiešanās, dzīvi un dinamiski. Patīkami klausītājam.

Vājāk veicas Kārlim Malkavam, kurš "Cilvēkstāstos" pl. 12:20 klausītāju vēstules nereti lasa "berot" un bieži pārsakoties, kā, piemēram, 3. jūlija raidījumā par levu Akurateri.

Rekomendācijas

Izglītojošs un izklaidējošs, interesants raidījums ar lielu, pat jāsaka - līdz galam neattīstītu potenciālu, ko, turpinot sabiedrisko pasūtījumu, varētu attīstīt jau citā mērogā. Atbalsts mūziķiem pandēmijas laikā, kad koncerti un pasākumi atcelti, ir neapšaubāmi svarīgs, taču arī klausītājiem tā ir vienīgā iespēja "dzīvā" veidā atkal sastapties ar iemīļotajiem māksliniekiem. Iegūst gan Latvijas informatīvā, gan kultūrtelpa.

Sākotnēji koncepcijā katra raidījuma daļa bija paredzēta līdz 2 minūtēm gara, taču realitātē ēterā aizņēmusi caurmērā 3, pat 4 minūtes, un tāpat ir sajūta, ka tikai knapi

pagūts mūziķi uzrunāt un sākt iepazīt vai “atkalsatikt”, kad raidījums jau galā. Nepamet sasteigtības sajūta. Ja raidījumu nolemj turpināt sabiedriskā pasūtījuma ietvaros, tai būtu jābūt vismaz 30 - 40 minūšu garai klātienē sarunai ar mūziķi studijā. Ja to nevar nodrošināt Covid-19 ierobežojumu dēļ, iespējams rīkot tiešraides telefoninterviju. Svarīgi, lai arī klausītāji varētu iesūtīt savus jautājumus un uzreiz ēterā saņemtu atbildes uz tiem, veidojot dzīvu, saistošu sarunu. Tāpat izvērstāka varētu būt arī faktu sadaļa, iedodot plašāku vēsturisko kontekstu.

“Šķir albumu” un “Saki paldies”

Divi raidījumi, kas nav vērtējami žurnālistikas kontekstā, jo tās iezīmes tajos nav saskatāmas. Raidījumi sevi piesaka ar visai ambiciozu mērķi veikt sociālo funkciju - uzlabot cilvēku psiholoģisko stāvokli, celt pašapziņu, palīdzēt pārvarēt Covid-19 krīzi. Projekti uztverami kā izklaide, kas iederas radio rīta programmas formātā.

Universālie kritēriji

Projektu satura koncepcijā izvirzītie sabiedriskā pasūtījuma uzdevumi “veicināt Latvijas informatīvās un kultūrtelpas stiprināšanu, pārvarot Covid-19 krīzi, un nodrošināt kvalitatīvas žurnālistikas pastāvēšanu un pieejamību” ar šiem raidījumiem sasniegti daļēji. Sadaļa par žurnālistiku nav īstenojusies, bet to pieļauj satura žanra specifika.

Raidorganizācijas uzstādījums “pārraidīt sabiedrību motivējošus raidījumus latviešu valodā” šķietami sasniegts, par sasniegto efektu gan neņemoties spriest. Tam būtu nepieciešams apjomīgs sabiedriskās domas pētījums, lai izmērītu auditorijas psiholoģisko stāvokli pirms un pēc šo programmu noklausīšanās.

Rubriku “Saki paldies” raidorganizācija piesaka, pamatojoties uz novērojumu, ka “pandēmijas laikā cilvēki ir sākuši vairāk novērtēt savus līdzcilvēkus (..) Raidījuma mērķis ir pateikt “paldies”, tas neprasa daudz, bet ceļ pašapziņu.” Savukārt ar rubriku “Šķir albumu” raidstacija sola mazināt auditorijas apātiju un agresiju, kas varot veidoties trauksmes rezultātā, tā vietā palielināt ticību sev, paskatoties uz savu dzīvi kopumā un nekrītot panikā konkrētās situācijas dēļ.

Projektu radītais efekts, tostarp žurnālistikas un mediju profesionālās kvalitātes uzlabošanā, drīzāk nav ilgspējīgs. Formāts un saturs vērsti uz tā brīža sajūtām, mirkļa labsajūtas uzlabojumu, uz ilgstošu efektu nepretendējot.

Pēc vairuma raidījumu noklausīšanās nepamet sajūta, ka tā ir vien dzīvespniecīga papļāpāšana par dzīvi, kas būtiski neatšķiras no rīta programmas ētera pirms un pēc jaunajām rubrikām. Pat pašiem raidījuma vadītājiem mēdz sajukt, kura rubrika tagad klausāma ēterā (14. maija "Šķir albumu" epizode).

Projekti retranslēti gandrīz visā Latvijas teritorijā, secinot, ka auditorijas aizsniedzamība bijusi augsta. Vienlaikus klausītāju iesaiste vērtējama kā viduvēja. Ir epizodes, kad, acīmredzot, iesūtīto ziņu ir maz vai tās nav šķitušas pietiekami saistošas, un vadītāji lielākoties dalās vien savos personīgajos atmiņu stāstos un pateicībās. Īpaši izteikti tas jūtams rubrikā "Šķir albumu".

Tā, piemēram, 2. jūnija "Šķir albumu" epizodē Valdis Melderis un Rita Paula gaitenī "noķer" garāmejošu kolēģi no "Radio Skonto Vidzeme", lai viņš kaut ko pastāsta no savām atmiņām par to dienu. Tam atkal seko vadītāju stāsti pašiem par sevi, un tikai noslēgumā tiek nolasītas divas pavisam īsas klausītāju ziņas. Tas liek domāt par klausītāju zemo iesaisti. Jūnijā, jūlijā abas rubrikas pamazām "ieskrienas" un izpelnās lielāku klausītāju atsaucību, lai gan, piemēram, 8. jūnija "Saki paldies" epizodē nav nevienas pašas pateicības - tā vietā tiek nolasīts dzejolis.

Ne "Saki paldies", ne "Šķir albumu" vairs nav pieejami raidstacijas mājaslapas arhīvā.

Audio formāta novērtējums

Formāts abām rubrikām ir identisks - vadītāji piesaka nosaukumu, nolasa klausītāju vēstules, ja tādas ir, atlikušo laiku aizpilda ar saviem stāstiem un noslēgumā aicina iesūtīt pateicības vai atmiņas nākamajai dienai.

Saturiskā veiksmē atkarīga no klausītāju iesaistes līmeņa un vēstuļu satura. Ir veiksmīgākas dienas, kad patiesi izdodas aizkustināt vai sasmīdināt klausītājus. Te jāizceļ profesionālo vadītāju Valda Meldera un Ritas Paulas raitā valoda un veiksmīgā saspēle, padarot stāstījumus dzīvus un interesantus. Viņi ir lielākā šo rubriku pievienotā vērtība - iedzīvina klausītāju vēstules, sasmīdina, aizkustina.

Jūnijā un jūlijā “Saki paldies” vada Kārlis Malkavs. Rubrika saturiski un organizatoriski tiek veidota pēc tāda paša principa kā iepriekš, bet iztrūkst dzīvīguma, kas veidojas divu vadītāju sarunās. Arī vēstuļu lasīšana nevedas raiti un bieži ķeras. Jūlija otrajā pusē “Saki paldies” pārņem Katrīne Pasternaka. Izteiksmīga, izjusta vēstuļu lasīšana, radot pārlicību, ka perosnīgi izjūt un saprot vēstuļu saturu. Lasa nesasteigti, viegli uztverami.

Rekomendācijas

Pandēmija ir izaicinošs laiks visai sabiedrībai, un jebkuri centieni cilvēkiem palīdzēt vai sajusties labāk ir vērtējami pozitīvi.

Projektu tālāka realizēšana sabiedriskā pasūtījuma ietvaros gan ir NEPLP izšķiršanās. Ir epizodes, kad saturs izdodas jēgpilns, klausītāji iesaistās un patiesi izdodas sasniegt raidījumu izvirzīto mērķi - novērtēt līdzcilvēkus, celt pašapziņu, atskatīties uz katra dzīves nozīmīgajiem mirkļiem. Tomēr tāpat ir epizodes, kurās šie vēstījumi nenolasās, un raidījumi daudz neatšķiras no pārējā rīta programmas satura, kad klausītāji sūta sveicienus vai apsveic jubilejās.

Ja NEPLP primārais uzstādījums, rīkojot konkursu, bija atbalstīt komercmedijus ārkārtīgi sarežģītajā pandēmijas laikā, neļaujot tiem bankrotēt, tad mērķis sasniegts, tomēr no raidstacijas viedokļa tie drīzāk izskatās pēc centieniem saražot jaunas rubrikas, lai būtu, kam piesaistīt finansējumu. Raidījumu vadītājiem būtu lielāka brīvība, ja viņi paši varētu izvēlēties, par ko organiskāk tai dienā raisās saruna vai uz kuru no aicinājumiem klausītāji vairāk atsaukušies. Finansējuma piesaiste visai rīta programmai būtu bijusi absolūti pieņemama prakse, kas ļautu brīvi testēt arī jauno rubriku popularitāti un veiksmi, tukšajās dienās neveiksmīgākās izlaižot, bet citās - izvēršot garākus stāstījumus, nolasot vairāk klausītāju vēstuļu, ja tādas ir.

Nav arī pārbaudāms vai izmērāms raidījumu sasniegtais efekts par psihoterapeitiskajiem mērķiem, kas minēti koncepcijā, īpaši dienās, kad vēstuļu nav bijis daudz un ēteru lielākoties aizpildījuši paši moderatori. Vienlaikus nevar noliegt, ka uz klausītāju saturs iedarbojas relaksējoši, izklaidējoši, pat atslābinoši (recenzenta subjektīvs vērtējums).

SECINĀJUMI

1. Projektu satura koncepcijā izvirzītais mērķis “veicināt Latvijas informatīvās un kultūrtelpas stiprināšanu, pārvarot Covid-19 krīzi, un nodrošināt kvalitatīvas žurnālistikas pastāvēšanu un pieejamību” kopumā uzskatāms par sasniegtu. Veiksmīgāki mērķa īstenošanā izrādījušies “Mūzikas graudi Latvijas maizei” raidījumi, savukārt “Saki paldies” un “Šķir albumu” rubrikas klausītāju vidū atsaucību izpelnās pakāpeniski, un to izvirzītā sociālā funkcija uzlabot auditorijas psiholoģisko stāvokli nav izmērāma vai pārbaudāma.
2. Radio rīta programmas saturs un formāts nepretendē uz žurnālistiski augstvērtīgu saturu. Tas balansē starp informāciju un izklaidi, kas ar šīm rubrikām arī tiek darīts.
3. Vienlaikus jāuzsver, ka ar šiem “Radio Skonto” veidotajiem projektiem Latvijas informatīvā un kultūrtelpa ir ieguvušas pozitīvu pienesumu. Īpaši izceļami “Mūzikas graudu” raidījumi, kas ļoti veiksmīgā un inovatīvā veidā izglīto, izklaidē un informē klausītājus par Latvijas izcilāko mūziķu karjeras sākuma izaicinājumiem, interesantākajiem faktiem un iemīļotākajām melodijām. Potenciāls šai raidījumu sērijai nav pilnībā izmantots un ir vēl attīstāms.
4. Rubrikas “Šķir albumu” un “Saki paldies” drīzāk redzu kā rīta raidījuma vadītāju rīcības brīvību pēc vajadzības vai iedvesmas pašiem pie šīm tēmām atgriezties, pamudinot klausītājus novērtēt savus līdzcilvēkus un biežāk viņiem pateikties vai atskatīties uz skaistajiem savas dzīves notikumiem. Tam nav nepieciešams īpašs sabiedriskais pasūtījums. Savukārt atbalstam, ja tāds nepieciešams, raidstacija var pieteikt visu rīta programmu tās daudzveidībā.
5. Pirmā pandēmijas viļņa laikā, kad reklāmas tirgus burtiski apstājās un komercmedijus piemeklēja pamatotas bažas par izdzīvošanu, primārais uzdevums bija pasargāt tos no maksātnespējas, kas arī darīts un sasniegts ar NEPLP rīkoto konkursu. Arī turpmāk līdz pat Covid-19 krīzes atrisinājumam komercmediju atbalsts ir vitāli nepieciešams informatīvās un kultūrtelpas daudzveidības nodrošināšanai.

Kristīne Žilde-Krēvica
30.11.2020.

EDOC IZDRUKAS DATI
Dokumenta datums: 04.12.2020.
Nr. _____
Parakstītājs: Kristīno Žilde-Krēvica
Paraksta pievienošanas laiks: 15:08:40